

Učeničko percipiranje sadržaja televizijskog programa

Seada Kuštrić, Husejn Musić

SAŽETAK: Svjedoci smo naglog razvoja savremene tehnologije. Televizija stvara novi način komuniciranja, druženja, okupljanja, jednu vrstu parasocijalne komunikacije jer često TV programi, TV sadržaji postaju regulator porodičnog i školskog života. Provedena istraživanja su se bavila TV sadržajem kao pratećom varijablom popratnih pojava kod 325 starijih osnovaca. Ovim radom biti će predstavljeni rezultati istraživanja s fokusom na uočene probleme medijske povezanosti sa znanjem i ponašanjem osnovaca. Rezultati učeničkog percipiranja stavljaju akcent na selektivno praćenje TV sadržaja što može rezultirati preveniranjem poremećaja ponašanja osnovaca nastalih kao posljedica nepravilne konzumacije TV sadržaja. Na osnovu rezultata naučnog rada osnovci navode da je praćenje reality TV sadržaja najčešća njihova aktivnost u slobodnom vremenu percipirana kao dokoličarstvo i hedonizam. Rezultati istraživanja su pokazali da stariji osnovci koriste edukativne TV sadržaje u procesu odgoja i obrazovanja te da su jasno koncipirani naučni programi od velikog značaja kao osnovni ali i dodatni izvori znanja. Kroz naučni rad zaključujemo da samo ograničenje, selektivno, kvalitetno percipiranje TV sadržaja može doprinijeti poboljšanju znanja starijih osnovaca i korisnom korištenju TV programa u okviru slobodnog vremena.

Ključne riječi: *učenik, percepcija, nastavni sadržaj, izvor znanja, televizijski sadržaj*

Student's Perception of TV Content

ABSTRACT: We are witnessing a rapid development of modern technology. Television creates a new way of communication, socializing, gathering, a type of antisocial communication because TV programmes and TV content often control family and school life. The research has dealt with TV content as a supporting variable of side effects in life of 325 interviewed older primary school students. This paper work will present the results of the research focusing on detected problems of media connections to the knowledge and behavior of the students. The results of students' perception put emphasis on selective consumption of TV content which can result in the prevention of behavioral disorders of primary school students incurred as a result of improper consumption of TV content. Based on the results of scientific work, primary school students state that watching reality TV content is their frequent leisure activity perceived as idleness and hedonism. The results showed that older primary school students use educational TV content in the process of education and that clearly designed, scientific programmes have great importance as basic or additional sources of knowledge. Through this paper work, we conclude that only limited, selective, quality consumption of TV content can contribute to improving the skills of older primary school students and useful usage of their free time.

Keywords: *students, perception, educational content, source of knowledge, television content*

UVOD

Svjedoci smo naglog razvoja savremene tehnologije i njene primjen svim sferama društva. Škola kao značajan dio tog društva ima obavezu da prati najnovija dostignuća i koristi nove tehnologije i medije. U sadržajima TV programa se mogu naći odgojni i obrazovni sadržaji, odnosno djeci koja gledaju takve programe se nastoje dati praktična znanja, odnosno moralne i druge vrijednosti.

Televizija je u domu stvorila nov način komuniciranja, druženja i okupljanja, jednu vrstu parasocijalne komunikacije (Todorović, 2004, str. 52) kad viđeni program postaje na stanovit način regulator porodičnog života. Jedna od najvećih teškoća s kojom se savremena porodica susreće u svom odgojnom djelovanju jesu ostali odgojni faktori. Među njima prednjači televizija,

jer se na nju troši najviše vremena, dok su ostali samo popratne pojave.

TEORIJSKA POLAZIŠTA

Televizija je preuzela velik dio uloga koje su pripadale raznim kulturnim institucijama u prošlosti, porodicama, odgojno-obrazovnim institucijama i različitim klubovima. Zato već sada postaje jasno da se ona mora proučavati kao nova vrsta ljudske aktivnosti koja teži biti pristupačna svakoj životnoj dobi te svim društvenim slojevima. Bourdieu (1994) smatra da televizija proizvodi intelektualnu pasivnost (str. 21). Nill Postmen to zove now...this stilom, jer se očekivalo da će televizija obrazovati i prosvječivati mase, a umjesto toga ona ih samo (trajno) zabavlja. Nažalost, događa se da se TV koristi i kao dadilja. Svjedoci smo kriza savremene porodice, prezaposlenosti roditelja ili nezaposlenosti koje dovode do depresije, letargije, straha za

preživljavanjem i sl., a time i do nekvalitetno provedenog vremena s djecom tokom dana, pa je televizija uvijek tu kao pomoć i zamjena.

Nastojali smo našim istraživanjem aktualizirati ovaj problem te skrenuti pažnju školama, porodicama, medijskim kućama, nadležnim, relevantnim institucijama da se u narednom periodu pri proučavanju problema TV sadržaja i njihovog utjecaja na osnove treba posvetiti veća pažnja i istraživati sa više aspekata.

Istraživanje se zasnivalo na cjelovitom pristupu u svim njegovim relevantnim segmentima. Istraživanje je imalo naglašene analize, sinteze, komparacije, refleksije i evaluacije vrsta, uloge, utjecaja, značaja sadržaja TV programa u odgojno obrazovnom procesu pri ostvarivanju općeg uspjeha, psihofizičkog i socijalnog razvoja učenika osmih razreda kao i utjecaj TV sadržaja na uspjeh iz pojedinih nastavnih predmeta.

Dosada se najčešće analizirao utjecaj iz jednog, dva nastavna predmeta a mi smo istraživali iz devet nastavnih predmeta što će osvijetliti druge aspekte ove problematike koja dosad nije imala ovaj koncept i pristup problematike sadržaja tv programa i kako je sagledavaju učenice i učenici osmih razreda. Posljedice mogu biti pozitivne i negativne. Jedne i druge ovise o sadržaju koji se prikazuje. Prema faktorskoj analizi: postoje tri vrste sadržaja koje prenose televizijski programi, a to su: edukativni sadržaji, zabavni sadržaji i uzbudljivi sadržaji. Edukativni sadržaji prikazuju emisije i filmove koji imaju, prije svega, obrazovnu narav. U te programe spadaju kulturno-umjetničke emisije, informativno-političke emisije, dokumentarni programi i obrazovni školski programi. U 21-om vijeku bitan agens socijalizacije mada se danas sve manje pažnje poklanja kvaliteti televizijskog programa i sve se manje koristi uloga i moć televizije u odgojno obrazovne svrhe tako da je veliki zadatak na roditeljima da svoju djecu osposobe da sami vrše selekciju programa i gledaju samo one sadržaje koji će im biti od koristi. Velike su mogućnosti obrazovanja putem TV emisija bilo da se radi o obrazovnim, zabavnim, dokumentarnim ili nekim drugim emisijama koje pripadaju različitim žanrovima. Zbog toga je važno sistematsko planiranje i produciranje televizijskih emisija na kojima se trebaju angažirati stručnjaci, prije svega pedagozi i psiholozi a potom ekspert svih naučnih oblasti i na takvim emisijama trebaju raditi produkcijske ličnosti koje će znati odabrati produkcijski jezik i znati ga prilagoditi dječijoj dobi i načinu na koji oni to doživljavaju.

Prate se i vrednuju: praćenje i napredovanje za svaki nastavni predmet odnosno oblast, za znanje, vještine, navike, interesovanja, samostalnost, psihofizički i socijalni razvoj-nivo razvijenosti socijalnih kompetencija, što ćemo ovim radom istraživati.

DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Svi navedeni negativni utjecaji televizije nisu razlog da se potpuno zabrani gledanje televizije, jer televizija je kao i drugi mediji, donijela puno dobroga: sjetite se koliko ste zanimljivih i edukativnih stvari naučili iz TV programa. Nikad niste bili u Egiptu, a neke piramide znate u detalje, gradska djeca kravu nisu nikada vidjela uživo ali savršeno dobro znaju kako izgleda. Nijedan medij ne može tako dobro prenijeti ratove i patnje naroda na udaljenim kontinentima, što je sigurno pridonijelo većoj senzibilizaciji javnosti i mobilizaciji

boraca za prava slabijih. Televizija, kao ni većina drugih stvari, nije ni crna ni bijela, nego ovisi kako je netko uzme i što od nje napravi. Proces učenja, stjecanja novih i promjena postojećih oblika ponašanja, zasnovan na opažanju ponašanja druge osobe-modela i posljedica potkrepljenja, što ih je model svojim ponašanjem izazvao. Televizija igra veliku ulogu u životu djece. Američka djeca na završetku srednje škole dokazano je da su provela više vremena pred televizorom nego u školi. Dijete više sati dnevno provodi bez vašeg nadzora. Zaista, djeluje li dugotrajno gledanje filmova sa scenama nasilja loše na djecu, ali i na odrasle? Sve češće postavlja se pitanje o posljedicama pretjeranog izlaganja utjecaju televizije, tj. Kako vrijeme provedeno pred televizijom utječe na odgoj djece. Posljedice svakodnevnog praćenja TV programa mogu biti pozitivne i negativne. Jedne i druge ovise o sadržaju koji se prikazuje (Mikić, 2001, str. 250). Prema faktorskoj analizi postoje tri vrste sadržaja koje prenose televizijski programi, a to su: edukativni sadržaji, zabavni sadržaji i uzbudljivi sadržaji.

Mnoge reality show emisije također imaju negativne posljedice na ponašanje djece, na usvajanje negativnih odgojnih vrijednosti te na iskrivljavanje morala. Sadržaji tih emisija neprimjereni su i za odrasle, a samim time i za djecu. Reality show emisije koje smo imali prilike gledati: „Big Brother“, „Fear Factor“ i druge, samo su neke u nizu mnogih u kojima se vrijeđa dostojanstvo čovjeka, potiče na konzumiranje alkohola i droga, nepotrebno obnašanje, javno prikazivanje seksualnih odnosa, poticanje voajerskog ulaženja u tuđu intimu i privatni život, mjesta gdje se vode isprazni razgovori.

Općenito gledano, cjelokupni kontekst voajerskim pristupom tuđim životima vrijeđa razum i dostojanstvo čovjeka pokušavajući nametnuti neke nove, poželjne i progresivne standarde ponašanja“ (Miliša i Zloković, 2008, str. 68). Dosadašnja istraživanja imala su za cilj isticanje značaja i važnosti nekih drugih varijabli bitnih za rezultate učenja. Procjene utjecaja tv sadržaja na znanje i vještine učenika najčešće istraživani iz jednog, dva nastavna predmeta i kao prateće varijable. Rezultate ranije provedenih istraživanja o percepcijama djece i mladih o TV-sadržajima uzeli smo kao polaznu osnovu u našem istraživanju. U narednom dijelu rada prikazali smo metodologiju istraživanja.

METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

Metodološki okvir istraživanja smo izgradili prema prirodi predmeta pri čemu smo koristili s ciljem da dođemo do novih spoznaja. Uzeli smo u obzir složenost fenomena televizije, utjecaja TV sadržaja na ponašanje mladih posebno osnovnoškolskog uzrasta. Naše istraživanje fenomena televizijskih sadržaja, njihov pozitivan i negativan utjecaj na formiranje stavova učenika osmih razreda u osnovnim školama Mostara zasnivalo se na cjelovitom pristupu i svim relevantnim segmentima „što je bilo u središtu konkretizacije metodološkog pristupa. Percepcija TV sadržaja po dosadašnjim istraživanjima su davno prerasla lični nivo postavši pedagoško psihološko i kulturno pitanje. Rezultati dosadašnjih istraživanja pokazuju da je praćenje TV sadržaja: navika, bijeg od „stvarnoga života, zabava, učenje, dosada. Sve češće se postavlja pitanje o posljedicama pretjeranog izlaganja TV sadržajima. Posljedice mogu biti pozitivne i negativne. Jedne i druge ovise o sadržaju koji se prikazuje (Mikić,

2001, str. 250). TV sadržaji povezani sa procesom učenja –pomažu pri usvajanju novih znanja (Muratagić-Tuna, 2002). Procjene o povezanosti tv sadržaja i učeničkog znanja, vještina i njihovog ponašanje istraživani su najviše iz jednog ili dva nastavna predmeta.

PREDMET ISTRAŽIVANJA

Predmet našeg istraživanja su percepcije učenika osmog razreda o tv sadržajima koji su povezani sa usvajanjem znanja iz pojedinih nastavnih predmeta. Koji sadržaji i kako impliciraju na znanje i ponašanje učenika/ca. Da istražimo, ispitamo, analiziramo i obrazložimo povezanost gledanja tv sadržaja sa znanjem iz pojedinih predmeta učenika osmog razreda iz 5 osnovnih mostarskih škola.

GLAVNA HIPOTEZA ISTRAŽIVANJA

Hipoteza istraživanja je glasila: „primjenom instrumenata i obradom dobivenih rezultata istraživanja iz percepcija i procjena učenika/ca utvrditi će se postojanje povezanosti indikatora i modaliteta o praćenju tv sadržaja sa ponašanjem učenika i njihovim usvajanjem znanja iz pojedinih nastavnih predmeta u osmom razredu.

METODE ISTRAŽIVANJA

Na osnovu definisanog problema, predmeta, cilja, zadataka i hipoteza istraživanja proizilazi da proučavanje medijskog utjecaja na učenike osnovnih škola s posebnim fokusom na televiziju veoma složen, specifičan, aktuelan problem naročito ako se želi sagledati istražiti, definisati sa više aspekata te smo smatrali da je najefikasnije i najekonomičnije koristiti više istraživačkih metoda: servey-metodu, metodu teorijske analize i sinteze, komparativnu metodu, analitičko-deskriptivnu metodu

CILJ I UZORAK ISTRAŽIVANJA

Cilj našeg rada i istraživanja bio da na osnovu naučnih saznanja, opredeljenja, vjerodostojnih pokazatelja, dosadašnjih rezultata, rezultata našeg istraživanja se u nastojanjima da se konkretiziranjem cilja ogleda da se utvrdi: klasifikacija faktora znanja iz pojedinih nastavnih predmeta, ponašanje učenika i povezanost sa TV sadržajima. 6352 učenika iz 10 redovnih osnovnih škola u Mostaru (u kojima se nastava izvodi na bosanskom jeziku) raspoređeni su u odjeljenja od I-IX razreda. Nastavu u VIII razredu pohađa 603 učenika (podaci iz 2013 god.). Uzorkom istraživanja bili su obuhvaćeni učenici pet gradskih škola a ukupan broj učenika koji je bio obuhvaćen je 325 ili 53,89%.

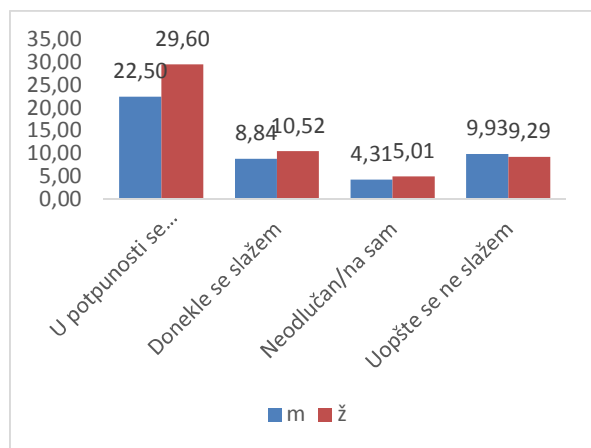
Tabela 1. Struktura uzorka učenika u školama

R. br.	Mjesto škole	Naziv osnovne škole	Broj odjelj.	Broj učenika
1.	Mostar	JU O. Š. "Mustafa Ejubović-Šejh Jujo"	4	99
2.	Mostar	JU Osnovna škola,, "IV"	4	84

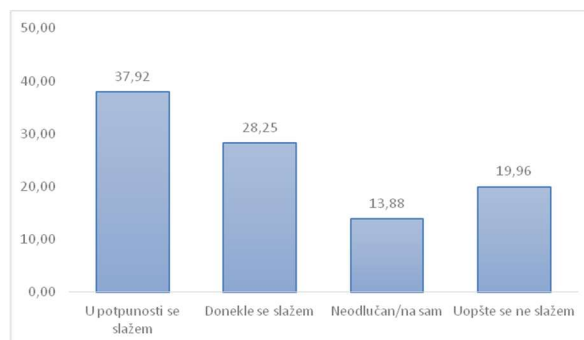
3.	Mostar	JU Osnovna škola,, "VI"	1	72
4.	Mostar	JU Osnovna škola Zalik,,	3	72
5.	Mostar	JU O. Š. "Mujaga Komadina"	2	47
Ukupno			14	325

ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA

U ovom dijelu našeg rada analizirani su i prezentirani rezultati proučavanja relevantne literature. Empirijsko-neeksperimentalnim pristupom utvrdili smo indikativne pokazatelje, mišljenja i stavove učenika osmih razreda u osnovnim školama, uže gradske jezgre Mostara, o stavovima učenika vezanih za TV sadržajima, te indikatorima koji imaju učešće na formiranje stavova. Identifikovali smo determinante, izvršili klasifikaciju i obilježje. Našim istraživanjem obuhvatili smo percepcije učenika o TV sadržajima te doprinosu takvih sadržaja edukaciji i razvoju učenika. Učenici su iskazali mišljenje na tri skale stavova o TV sadržajima. Skale obuhvaćaju percepciju o povezanosti TV sadržaja na ponašanje učenika i učenica, stav o doprinosu TV sadržaja u učenju i usvajanju pojedinih nastavnih predmeta. Modalitete odnosno faktore oblikovane tvrdnjama svake pojedine skale, formirali smo na način da smo frekvencije pojedinih odgovora na skalama zbrojili podijelivši ih ukupnim brojem tvrdnji te ih prikazali u postocima. Tvrdnje su prethodno rotirane kako bi označavale isti smjer. Odgovore na korištenoj skali pri čemu 1 znači potpuno slaganje, 2 slaganje, 3 neodlučnost te 4 potpuno neslaganje sa svakom pojedinom tvrdnjom, prikazali smo u obliku postotaka odgovora na svaku pojedinu tvrdnju. Izračunavanje računa sa postocima nam u našem slučaju omogućuje detaljan prikaz nego frekvencije koje zbrajanjem tvrdnji pri formiranju modaliteta u pravilu postaju decimalni brojevi. Utvrdili smo indikativne pokazatelje, mišljenja, percepcije učenika osmog razreda uže jezgre grada Mostara, HNK o TV sadržajima, o povezanosti gledanog TV sadržaja i znanja učenika osmog razreda, o stavu učenika koliko, kako i koji TV sadržaji imaju utjecaja na razvoj osnovaca, stavovi o utjecaju TV sadržaja na uspjeh iz pojedinih nastavnih predmeta. Znači u ovom dijelu našeg rada ćemo obrazložiti faze i aktivnosti tokom istraživanja i interpretaciju rezultata i to: - rezultat procjene učenika o modalitetu povezanosti i djelovanja TV sadržaja na ponašanje učenika/ica. Rezultati procjene učenika o indikatorima: pozitivnom djelovanju TV sadržaja, rezultati procjene o indikatoru „dužine praćenja TV programa“. Rezultati procjene učenika i nastavnika o modalitetu, odnos gledanja TV sadržaja i znanja učenika rezultati procjene učenika o modalitetu doprinos praćenja TV sadržaja u učenju iz pojedinih nastavnih predmeta u VIII razredu: a) biologija, b) likovna kultura, c) muzička kultura d) strani jezik, e) historija, f) tjelesni odgoj, g) matematika, h) tehnička kultura, i) bosanski jezik i književnost, j) likovna kultura. Rezultati procjene učenika indikatora modaliteta prisutnost elementa nasilja u TV sadržajima. Predstaviti ćemo samo jedan segment istraživanja.

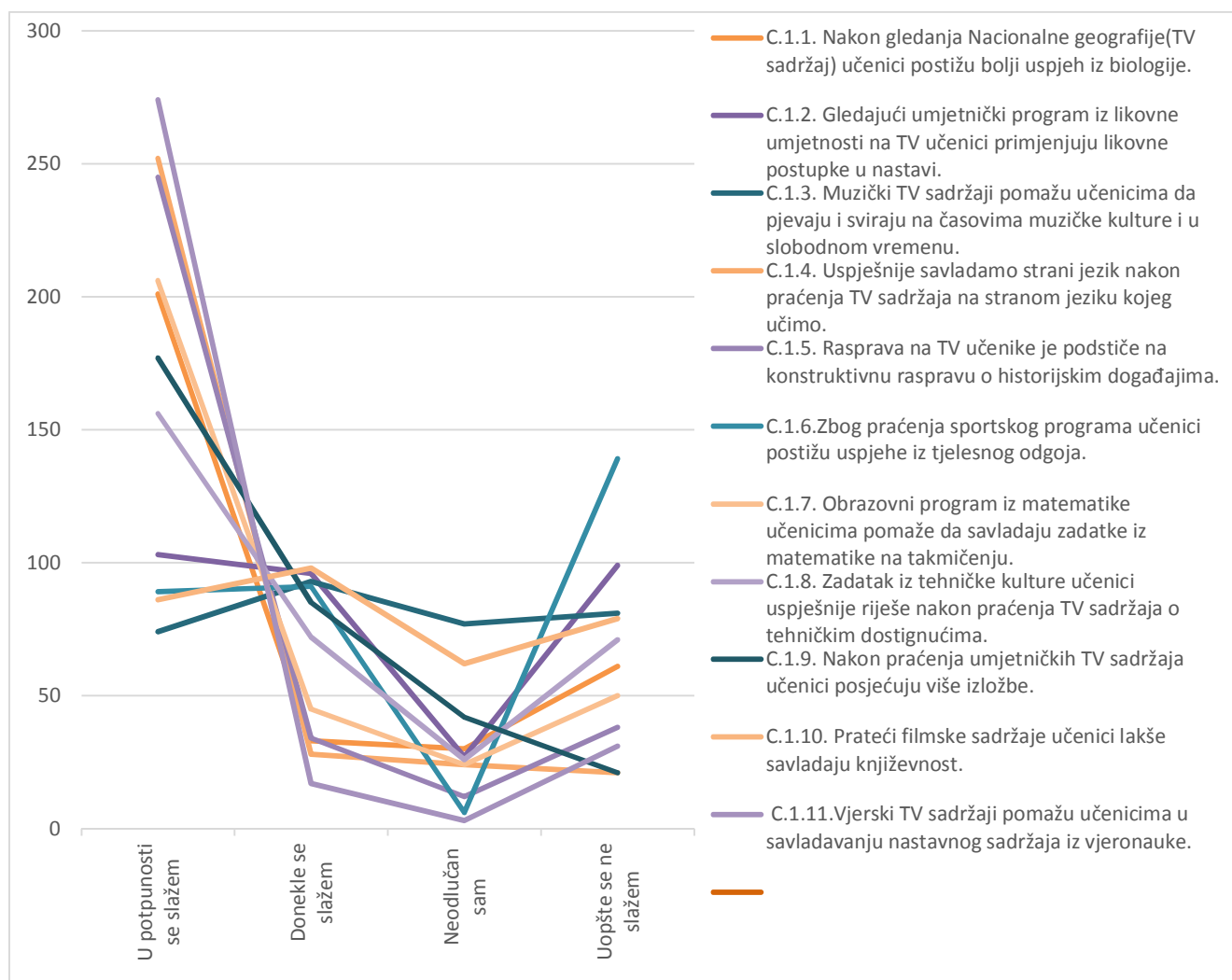
Grafikon 1. Procjene učenika o doprinosu percipiranih tv sadržaja na usvajanje sadržaja pojedinih predmeta obzirom na spol

Grafikon 2. Procjena učenika o povezanosti percipiranih TV sadržaja sa usvajanjem znanja iz pojedinih nastavnih predmeta

Tabela 2. Frekvencija procjena učenika indikatora modalitet o povezanosti percipiranih tv sadržaja sa usvajanjem sadržaja pojedinih nastavnih predmeta

TV SADRŽAJI I NIVO USVOJENIH SADRŽAJA UČENIKA IZ POJEDINIH NASTAVNIH PREDMETA								
C.1.1. Nakon gledanja nacionalne geografije (TV sadržaj) učenici postižu bolji uspjeh iz biologije.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	201	61,84	33	10,15	30	9,23	61	18,76
C.1.2. Gledajući umjetnički program iz likovne umjetnosti na TV učenici primjenjuju likovne postupke u nastavi.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	103	31,69	96	29,53	27	8,30	99	30,46
C.1.3. Muzički TV sadržaji pomažu učenicima da pjevaju i sviraju na časovima muzičke kulture i u slobodnom vremenu.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	74	22,76	93	28,61	77	23,69	81	24,92
C.1.4. Uspješnije savladamo strani jezik nakon praćenja TV sadržaja na stranom jeziku kojeg učimo.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	252	77,53	28	8,61	24	7,38	21	6,46
C.1.5. Historijski tv sadržaji učenike podstiču na konstruktivnu raspravu o tim događajima.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	245	75,38	34	10,46	12	3,69	38	11,69
C.1.6. Zbog praćenja sportskog programa učenici postižu uspjehe iz tjelesnog odgoja.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	89	27,38	91	28,00	6	1,84	139	42,76
C.1.7. Obrazovni program iz matematike učenicima pomaže da savladaju zadatke iz matematike.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	206	63,38	45	13,84	24	7,38	50	15,38
C.1.8. Zadatak iz tehničke kulture učenici uspješnije riješe nakon praćenja TV sadržaja o tehničkim dostignućima.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	156	48,00	72	22,15	26	8,00	71	21,84
C.1.9. Nakon praćenja umjetničkih TV sadržaja učenici posjećuju više izložbe.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	177	54,46	85	26,15	42	12,92	21	6,46
C.1.10. Prateći filmske sadržaje učenici lakše savladaju književnost.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	86	26,46	98	29,53	62	19,07	79	24,30
C.1.11. Vjerski TV sadržaji pomažu učenicima u savladavanju nastavnog sadržaja iz vjeronauke.	1		2		3		4	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	274	84,30	17	5,23	3	0,92	31	9,53

Grafikon 3. Frekvencije procjena učenika indikatora o povezanosti percipiranih sadržaja TV programa sa usvajanjem sadržaja pojedinih nastavnih predmeta

Tabela 3. Zbirni rezultati frekvencija procjena učenika indikatora modaliteta o povezanosti percipiranih sadržaja TV programa sa usvajanjem sadržaja pojedinih predmeta

TV sadržaj pomaže usvajanju sadržaja nastavnih predmeta											
		4		3		2		1			
R. br	Indik.	f	fx4	f	fx3	f	fx2	f	fx1	SV	Rang
1	1.1.	201	804	33	99	30	60	61	61	1024	6
2	1.2.	103	412	96	288	27	54	99	99	853	8
3	1.3.	74	296	93	279	77	154	81	81	810	10
4	1.4.	252	1008	28	84	24	48	21	21	1161	2
5	1.5.	245	980	34	102	12	24	38	38	1144	3
6	1.6.	89	356	91	273	6	12	139	139	780	11
7	1.7.	206	824	45	135	24	48	50	50	1057	5
8	1.8.	156	624	72	216	26	52	71	71	963	7
9	1.9.	177	708	85	255	42	84	21	21	1068	4
10	1.10.	86	344	98	294	62	124	79	79	841	9
11	1.11.	274	1096	17	51	3	6	31	31	1184	1

Analizirajući rezultate frekvencija procjena učenika indikatora modaliteta o povezanosti percipiranih sadržaja TV programa sa usvajanjem sadržaja pojedinih nastavnih predmeta predviđenih nastavnim planom i programom za VIII razred osnovne škole konstatujemo

da smo na osnovu izračunatih vrijednosti hi kvadrata potvrdili našu hipotezu koja je glasila da će se *utvrditi postojanje* statistički značajnih razlika u frekvencijama procjene učenika o povezanosti sadržaja TV programa sa usvajanjem sadržaja iz pojedinih nastavnih predmeta

u VIII razredu i to: a) biologija, b) likovna kultura, c) muzička kultura, d) strani jezik, e) historija, f) tjelesni odgoj, g) matematika, h) tehnička kultura, i) bosanski jezik i književnost, i j) vjeronauka.

ZAKLJUČAK

Učenici percipiraju obrazovni i naučni program koji su slabo zastupljeni na većini državnih TV kanala ali ih učenici prate na kablovskim TV programima. Uvidom u stručnu i naučnu literaturu došli smo do zaključka da su sadržaji TV programa bitni u životu osnovaca. Učenici pokazuju jednak stav o povezanosti percipiranih sadržaja TV sa njihovim ponašanjem. Percepcije učenika (s obzirom na spol $\chi^2=1,782$) su skoro podjednaki kada je u pitanju odnos percipiranih sadržaja TV programa i njihovog ponašanja. Naravno da nisu bili primarni, jedini faktori za modificiranje njihovog ponašanja ali sigurno jesu bitan faktor mada su sve više utjecajni i drugi mediji posebno internet. Utvrdili smo da je postoji statistički značajna povezanost u frekvencijama procjena učenika o povezanosti percipiranih sadržaja TV programa i ponašanja učenika osnovnoškolskog uzrasta ($\chi^2=39,984$). Posebno je povezanost u procjenama bila je izražena između percipiranih sadržaja TV programa i pojave, ispoljavanja znakova nasilja i agresivnosti. U našem istraživanju pretpostavili smo da nećemo utvrditi postojanje statistički značajne povezanosti percipiranih sadržaja TV programa sa znanjem učenika. Statističkom obradom dobijenih rezultata istraživanja utvrđeno da postoji statistički značajna povezanost percipiranih sadržaja TV programa sa znanjem učenika a posebno kada se radi o sadržajima koji im pomažu i unapređuju njihova znanja. Učenici su iskazali pozitivan stav o percipiranim sadržajima TV programa i to potvrđuju višesatnim dnevnim praćenjem istih. Posebno su učenici izdvojili filmske i obrazovne sadržaje (*National geographic, Mini school, Galileo, Animal planet, Discovery*). Potvrđena je hipoteza da percipirani sadržaji TV programa su prezasićeni elementima nasilja, najviše u filmskom programu, kriminalistički i horor žanru.

Elementi nasilja u percipiranim sadržajima TV programa su jedan od bitnih faktora koji podstiču mlade na agresivnost jer to postaje model njihovog ponašanja. Potvrđena je naša hipoteza koja se odnosila na postojanje povezanosti percipiranih sadržaja TV programa obrazovnog karaktera sa usvajanjem sadržaja predmeta biologije, historijske rasprave, tehničke vještine, književnosti, umjetnosti, tjelesnih aktivnosti, stranih jezika i vjeronauke. Iskazana je povezanost u frekvencijama procjena učenika u percipiranju sadržaja TV programa obrazovnog vjerskog karaktera sa usvajanjem sadržaja iz nastavnog predmeta vjeronauka

i ostalih nastavnih predmeta. Na osnovu frekvencija procjena učenika o povezanosti percipiranih sadržaja TV programa sa njihovim pozitivnim utjecajem na usvajanje i savladavanje sadržaja iz nastavnih predmeta učenici su u 1. rang stavili sadržaje vjeronauke, 2. stranog jezika, 3. historijske rasprave, 4. sadržaje iz predmeta likovne kulture, 5. matematike, 6. biologije, 7. tehničke kulture, 8. sadržaje likovnog odgoja, 9. sadržaje jezika i književnosti, 10. sadržaje muzičke kulture i 11. sadržaje tjelesnog odgoja. Navedeni rezultati procjena učenika opsnovne škole pokazuju da percipirani sadržaji TV programa im ne služe samo za zabavu, dokoličarenje. Pozitivni aspekti našeg istraživanja očituju se u procjenama učenika o poboljšanju znanja, vještina i navika iz pojedinih nastavnih predmeta percipiranjem adekvatnih sadržaja TV programa. Edukativni sadržaji, kojih nažalost nema mnogo na TV programima, prema procjeni učenika posebno su povezani pri savladavanju nastavnih sadržaja vjeronauke, učenja stranih jezika, konstruktivnih rasprava o historijskim događanjima, posjetama izložbi i pri izučavanju historije i sl. Imajući u vidu prezentirane rezultate istraživanja smatramo da je neophodno postaviti granice percipiranja sadržaja TV programa a vezano za dužinu dnevnog trajanja shod uzrastu konzumenata.

Rezultati istraživanja su pokazali da učenici vrše selekciju sadržaja TV programa, jer percipirane sadržaje koriste kao izvore znanja, te se samostalno putem ovog medija odgajaju i obrazuju.

LITERATURA

- Bourdieu, P. (1998). *Sociology*. Chicago: Univ. Chicago Press.
- Kundačina, M., & Bandur, V. (2007a). *Metodološki praktikum*. Beograd: Merlin company.
- Kundačina, M., & Bandur, V. (2007b). *Akademsko pisanje*. Užice: Učiteljski fakultet.
- Mikić, K. (2001). *Film u nastavi medijske kulture*. Zagreb: Educa.
- Miliša, Z. i Zlokovic, J. (2008). *Odgoj i manipulacija djecom u obitelji medijima*. Zagreb: Markom.
- Muratagić-Tuna, H. (2002). *Obrazovanje mladih. Časopis za obrazovanje i kulturu, II*, 17-33.
- Mužić, V. (1986). *Metodologija pedagoškog istraživanja*. Sarajevo: Svjetlost.
- Potkonjak, N., & Pijanović, P. (1996). *Pedagoški leksikon*. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva Srbije.
- Todorović, N. (2004). *Upustvo za upotrebu televizije*. Zagreb: Školska knjiga.

INFORMACIJE O AUTORIMA

Seada Kuštrić

JU IV osnovna škola Mostar
Salke Šestića br. 23
e-mail: seada.kustric@gmail.com

Husejn Musić

Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru
Nastavnički fakultet Mostar
e-mail: husejn.music@gmail.com